

enim similia similibus nutriantur, cerebrum verò pars sit frigida, & pituitosa, impurum, & pituitosum sanguinem ad sui nutritionem desiderat. Adde quòd quum in superioribus partibus, vt in inferioribus, nerui, cartilagine, membranæ, ossa, caro, & reliquæ partes similes, eiusdem naturæ reperiantur, necessarium sit, sanguinis massam eiusdem naturæ esse, vt ex ea quælibet pars habeat, vnde sibi familiare nutrimentum allicere valeat. Præterea cum eo authore, calor per somnum in corpore pellatur, quid erit quod humores illos sursum moueat? Nouimus enim caloris vi, & motu illos moueri, sicut in ira, timore, & exercitatione apparet: quòd si calor ab humoribus à cerebro descendit, in visceribus concluditur, non erit profectò, quòd humores ad superiora corporis membra per somnum impellat, attollatque. Quid verò illud est, quod scribit calorem à frigore ambiente in somno contrahi: nam ante illum ab humore descendente à capite, nequaquam verò ab ambiente frigore, compelli potuit: nec potest ea ratio in omni loco, & tempore conuenire. Ex quibus quidem patet quid de fine somni sentiendum sit, non enim inquam ob quietem animalis, aut concoctionem alimenti, aut cerebri recreationem, vel ob aliquem alium finem, & vsum fieri, sed calidum innatum, quod somni causa est, aliquando ob aliquem finem contrahi, nempe salutis gratia, quam quidem assequitur, quantum in se est, dum alterat, concoquit, dissoluit materiam contentam in visceribus, ex quibus operibus sequitur animalis conseruatio, & salus, alium verò sequi finem, victa scilicet natura, vbi materia, calidi vires excedit, aliquando verò ipsum calorem contrahi, & somnum facere, non ex naturæ prouidentia intrò reuocantis sua instrumenta, sed ob alias causas, quæ nullo proposito fine agunt. Illud quoque ostensum est, vigiliam non esse perpetuam, non quòd vniuersas corporis functiones tandem fatiscere sit necessarium, sed quod sensationes ipsæ, deficiente necessario calore, perennes esse nequeant. Demonstratum etiam est, somnum necessario sequi vigiliam, quoniam ille cessatio est, & quies sensuum, aut aliquid, quod ea sequitur, quod omnino fieri oportet, vbi assidua nequit esse sensuum actio. Constat præterea non omnem somnum finire in vigiliam, sed cum potissimum qui naturalis sit, aut alius, cuius causæ tolli possunt. Postremo ostensum est, durare somnum, non quamdiù sit concoctio, aut sit, vel facta est sanguis puri ab impuro segregatio, sed quamdiù manet id, quod calorem abstulit à sensibus. Ac ex his potest quilibet intelligere alia, quæ de fine vigiliæ non sunt dicta, vt enim somnus ob aliquem finem non fit, ita nec vigilia, sed necessatio sequitur caloris motum ad sensoria, & ipsas sensationes. Ac vt contractio caloris à natura sit, ob aliquem finem, sic eiusdem expansio frustra non accidit, sed vt externis partibus seruiat, & quemadmodum intus retineri nequit calor, ita nec foris serui per consistere potest, vnde vigilia finitur, nisi tales illius causæ fuerint, quæ coerceri non ualeant. Ac quemadmodum per somnum peragitur in partibus internis concoctio, ita per vigiliam, quod concoctum in illis est, caloris procedentis vi, per corpus distribuitur, & rursus in illis concoquitur, exercenturque alia actiones ad nutritionem necessaria, atque ita mutua successione, & vicissitudine, accessus & recessus calidi innati, fiunt somnus, & uigilia.

De causis differentiarum somni & uigiliae. Cap. XVI.

SOMNI vna quidem natura est, vt vna immeditata causa, plurimæ tamen reperiuntur differentia, tum in eo qui secundum naturam, tum in eo, qui est naturæ contrarius: quod quidem necesse est accidere, quoniam ea proxima causa, pariter suas differentias assumit, mutaturque, mutatis illis rebus, à quibus ea afficitur. Est enim aliquando somnus breuis, aliquando longus, aliquando profundus, aliquando lenis, aliquando turbulentus, insomnijsque plenus, & illis quidem vel molestis, aut iucundis, aliquando tranquillus absque insomnijs: est aliquando continuatus, aliquando interruptus. Sunt qui contraria affectione simul tenentur, id est ad vigiliam, & somnum inclinant: licet aliquando videre dormientes stertere, aliquando dentibus inter se commissis, & somnum collisis strepitum edere, alios verò loqui, clamare, alios etiam surgere, & aliquid aggredi. Docenda ergo est prædictarum differentiarum somni, & si quæ alia sunt, proxima causa, & quid postea idem faciat, illius interuentu. Nam ex mutatione temperaturæ, habitus corporis, ætatis, temporis, victus, sexus, & aliarum rerum, quæ vim habent afficiendi animum, aut corpus, nunc breues, nunc longos, aut alterius generis somnos fieri, omnibus constat. Quod quidem non alia ratione accidere potest, quam quòd huiusmodi res proximam illam causam mutant, & diuerso modo agere cogant. Eam quum mutati prætermiserint, intelligere nequaquam potuerunt, cur res diuersæ, eosdem pariant somnos, credimusque nos ex illorum tractatione persuasi, eandem somni differentiam, quam diuersæ causæ committere sunt aptæ, ab vna semper fieri. Ac vt breuiter dicam, multa in hac re sunt ignorata, multa perperam tradita, quòd proximam causam contempserimus, aut certè non viderimus, à quibus rebus illa, aut diuersa patiantur, quod quidem iam docere aggredior.